

Förskolenämnden

Stadsrevisionen • Borås

20
22

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Förskolenämnden år 2022

Vi har granskat Förskolenämndens verksamhet och årsredovisning 2022. Granskningen har utförts enligt god revisions sed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett överskott mot budget. Vi bedömer att godtagbara förklaringar till överskottet redovisas i årsredovisningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målsättningarna för två av de sju indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda.

Stadsrevisionen har genomfört en fördjupad granskning av Borås Stads momsrutiner som avsåg bl.a. Förskolenämnden. Bedömningen är att Kommunstyrelsen och de granskade nämnderna inte har en tillräcklig intern kontroll av den löpande momshanteringen.

Stadsrevisionen har genomfört en fördjupad granskning av Borås Stads hantering av statsbidrag. Vår bedömning är att nämndernas beslutsprocesser för ansökan av riktade statsbidrag behöver ses över och klargöras. Nämnderna behöver bl.a. klargöra delegationsordningen när det gäller riktade statsbidrag.

Stadsrevisionen har genomfört en fördjupad granskning av delegationsbeslut i Borås Stad. Vår bedömning är att de granskade nämndernas hantering av delegationsbeslut i huvudsak är ändamålsenlig och bedrivs med en tillräcklig intern kontroll. Vi har dock identifierat utvecklingsområden för Förskolenämnden.

Vår bedömning är att Förskolenämndens verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms, mot bakgrund av de fördjupade granskningar som riktats till nämnden under året, som tillräcklig med identifierade utvecklingsområden.

Vi tillstyrker att Förskolenämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2022.

BORÅS 2023-04-11

Boris Preijde
OrdförandeIngwer Kliche
Vice ordförande

Lena Brännmar

Bengt Sandell

Jürgen Urbas

Tuula Järvinen

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll.

Ekonomiskt- och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett överskott på 13 590 tkr jämfört med budget. Stadsrevisionen noterar att bufferten är upprättad i enlighet med instruktioner i Kommunfullmäktiges budget.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Verksamhetens budgetram

- Den positiva budgetavvikelsen kan till stor del förklaras av att nämnden erhållit mer och fler statsbidrag än budgeterat. Totalt innebar statsbidragen en positiv avvikelse om 12 623 tkr mot budget.
- Nämnden gör ett överskott i förhållande till budget om 5 938 tkr avseende avgifter och övriga intäkter vilket hänför sig till köp av platser från fristående förskolor, från andra kommuner och pedagogisk omsorg.
- Material och tjänster avviker med ett underskott på 14 164 tkr i jämförelse med budget.

Förskolenämnden önskar att årets överskott balanseras över till nästkommande år enligt Borås Stads regler och principer för ekonomistyrning.

Investeringar

Investeringsbudgeten för de årliga anslagen uppgår till 4 050 tkr varav inga medel har använts eftersom inventarieinköp under året inrymdes inom ordinarie driftbudget.

Kommunfullmäktiges indikatorer

I Kommunfullmäktiges budget för år 2022 har målsättningar formulerats för 23 indikatorer kopplade till de visionsområden som ingår i visionen om framtidens Borås.

I Kommunfullmäktiges budget anges om respektive indikator ska öka eller minska. För Förskolenämnden har Kommunfullmäktige fastställt sju indikatorer. Nämnden redovisar måluppfyllelsen av indikatorerna enligt nedan:

- **Andelen barn som får plats på förskola på önskat placeringsdatum, ska öka (%).**
Utfallet för indikatorn för 2022 (98 %) är högre än utfallet för år 2021 (97 %).
Målsättningen uppnås.
- **Andelen föräldrar som känner sig trygga när de lämnar sitt barn på förskolan ska öka, %.**
Utfallet för indikatorn för 2022 (97,2 %) är högre än utfallet för år 2021 (95,8 %).
Målsättningen uppnås.
- **Andelen närproducerade livsmedel ska öka, %.**
Utfallet för indikatorn för 2022 (22,8 %) är högre än utfallet för år 2021 (22,1 %).
Målsättningen uppnås.
- **Andelen ekologiska livsmedel ska öka, %.**
Utfallet för indikatorn för 2022 (45,1 %) är lägre än utfallet för år 2021 (46,5 %).
Målsättningen uppnås inte. Kostverksamheten ligger organisatoriskt under Grundskoleförvaltningen och köper in ekologiska livsmedel ifrån upphandlade leverantörer. Nämnden uppger upphandlade livsmedelspriserna har ökat kraftigt under 2022 (ca 21%) vilket medfört minskat utrymme till att köpa ekologiska livsmedel, som i genomsnitt är 30% dyrare än konventionella livsmedel.
- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid ska minska, %.**
Utfallet för indikatorn för 2022 (10,2 %) är lägre än utfallet för år 2021 (11 %).
Målsättningen uppnås.
- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten ska minska.**
Utfallet för indikatorn för 2022 (71,2) är högre än utfallet för år 2021 (66,8).
Målsättningen uppnås inte. Nämnden uppger att sjukfrånvaron av ordinarie personal ökade och täckningsgraden sjönk under början av 2022 och senare delen av hösten. Trots att sjukfrånvaron var lägre under 2022 än 2021 och svårigheter att tillsätta vikariat ökade arbetad tid för timavlönade. En förklaring till detta kan, enligt nämnden, vara att barnen var hemma i högre utsträckning under pandemin 2021 vilket innebar ett mindre behov av vikarier totalt sett. Nämnden uppger att förvaltningen arbetar med att minska användandet av vikarier men också för att säkerställa tillgängligheten av timanställda.
- **Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag ska öka, %.**
Utfallet för indikatorn för 2022 (43,9 %) är högre än utfallet för år 2021 (33 %).
Målsättningen uppnås.

Nämnden har inte uppnått målsättningarna för två av de sju indikatorerna som Kommunfullmäktige har fastställt.

Nämndens indikatorer

Nämnden har antagit en egen indikator med målsättning vilket är i linje med Borås Stads styr- och ledningssystem.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2022 fått ett uppdrag från Kommunfullmäktiges budgetbeslut. Detta uppdrag är genomfört.

0 ■ 0 ◆ 1 ● 0 ■ av 1 uppdrag.

Konsekvenser av coronaviruset

Nämnden uppger att de rekommendationer som kommit från Folkhälsomyndigheten och regeringen följts även under 2022. I början av året när smittspridningen var som högst togs beslut om att akut stänga några förskolor på grund av personalbrist. Under året har personal med administrativa stödfunktioner fortsatt getts möjligheter att arbeta hemifrån. Nämnden uppger att nämnden haft minskade kostnader om ca 1 500 tkr som konsekvens av personalfrånvaron.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Lokaler/hyreskostnader

Nämnden uppger att antalet barn i åldersgruppen 0-5 år har minskat med ca 400 barn under åren 2017-2021. Prognosen framåt visar på ytterligare minskning. Barnantalet minskar fördelat över förskolorna vilket gör att det är svårt att minska förskolelokaler i samma utsträckning. Nämnden menar att konsekvensen blir att en ännu större andel av budgeten per barn behöver gå till lokalkostnader. De senaste tre åren har lokalkostnaden per barn ökat med närmare 18 %. Enligt nämndens årsredovisning beror detta till viss del på högre schablonhyra för nybyggda förskolor men till största delen beror det på det minskade barnantalet. Förvaltningen har påbörjat arbetet med att se över om vissa förskolelokaler delvis eller helt kan ställas tomma under en period. Lokalkostnaden finns då kvar hos nämnden men kostnaden för personal, kost och lokalvård minskar. Förvaltningen ser även över om det finns förskolelokaler som kan sägas upp.

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning har varit en prioriterad fråga för nämnden under 2022 bl.a. för att försöka öka andelen förskollärare. I årsredovisningen uppges att nämnden har arbetat med att stärka arbetsmiljöarbetet, minska sjuktal, rekrytera utbildad personal jämnt fördelad över förskolorna och ge medarbetarna goda möjligheter till kompetensutveckling under anställningstiden. Arbetet ingår i det centralt tecknade kollektivavtalet med Lärarförbundet och har även tagits upp i förskolornas verksamhetsplaner.

Nämnden menar att bristen på förskollärare är nationell och en ökad samverkan med utbildningsaktörer (främst Högskolan i Borås) gällande bland annat den verksamhetsförlagda utbildningen, har intensifierats under året. Förskolenämnden uppges även arbeta för att garantera att elever, som har gått ut med fullständiga godkända betyg inom barn- och fritidsprogrammet, får provanställning.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts under året. Nedan redovisas sammanfattningar av de fördjupade granskningarna.

Granskning av Borås Stads hantering av moms

Deloitte har på uppdrag av Stadsrevisionen genomfört en fördjupad granskning av Borås Stads momsrutiner. Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma om Kommunstyrelsens och nämndernas interna kontroll avseende momshantering är tillräcklig och om hanteringen sker i enlighet med gällande lagstiftning.

Granskningen visar att Borås Stad inte fullt ut redovisar ingående moms i enlighet med gällande lagstiftning. Hanteringen behöver ses över för att säkerställa en korrekt redovisning. Förhållandena bedöms innebära risk för att Borås Stad behöver korrigera tidigare redovisningsperioder om Skatteverket skulle genomföra en granskning. Kommunstyrelsen har enligt vad som framkommer i granskningen inte en tillräcklig kunskap om den löpande momshanteringen för att kunna utöva kontroll över Stadens momsredovisning. Det saknas i stor utsträckning tydliga rutinbeskrivningar avseende hur momsredovisningen ska hanteras i nämnderna.

Stadsrevisionen bedömer att Kommunstyrelsen och nämnderna inte har en tillräcklig intern kontroll av den löpande momshanteringen.

Stadsrevisionen rekommenderar att Kommunstyrelsen och nämnderna inför löpande kontroller och avstämningar av momsredovisningen i syfte att säkerställa en lagenlig momshantering. Borås Stads befintliga momsrutiner behöver ses över och utformas i enlighet med gällande lagstiftning och syfta mot en mer enhetlig hantering. Stadsrevisionen rekommenderar även Kommunstyrelsen att överväga en genomgång av tidigare redovisningsperioder i syfte att säkerställa en korrekt redovisning och rapportering till Skatteverket.

Borås Stads hantering av statsbidrag

Stadsrevisionen har granskat Borås Stads hantering av riktade statsbidrag. Syftet var att granska om Borås Stads hantering och redovisning av de riktade statsbidragen som kommunen erhåller är ändamålsenlig, om redovisningen inom området är rättvisande och om arbetet bedrivs med en tillräcklig intern kontroll.

Granskningen visar att hantering och redovisning av riktade statsbidrag är fragmentiserad och olika i Borås Stads nämnder. Detta både vad gäller hur bevakning sker av möjliga statsbidrag, vem som fattar beslut om att ansöka eller inte ansöka om statsbidrag, ansökan, återrapportering och uppföljning av statsbidrag och hur statsbidrag ska hanteras redovisningsmässigt. Det saknas kommungemensamma rutiner och regelverk för att säkerställa en ändamålsenlig och enhetlig hantering. Detta ligger även till grund för en rättvisande redovisning när det gäller de riktade statsbidrag som Borås Stad erhåller.

Stadsrevisionens bedömning är att nämndernas beslutsprocesser för ansökan av riktade statsbidrag behöver ses över och klargöras. Nämnderna behöver bl.a. klargöra delegationsordningen när det gäller riktade statsbidrag. Nämnderna hanterar statsbidrag redovisningsmässigt på helt olika sätt. Detta medför enligt Stadsrevisionens bedömning att redovisningen i dessa delar inte blir rättvisande. Kommunstyrelsen behöver i samråd med nämnderna arbeta fram kommunövergripande regler och riktlinjer för hantering och redovisning av riktade statsbidrag.

Kommunstyrelsen har enligt vad som framkommer i granskningen inte tagit en samordnande roll när det gäller kommunens interna kontroll av riktade statsbidrag. Förhållandena medför enligt Stadsrevisionens bedömning att Kommunstyrelsen inte säkerställt en tillräcklig intern kontroll när det gäller redovisning av riktade statsbidrag. Avsaknad av central sammanställning och uppföljning medför enligt Stadsrevisionens bedömning att Kommunstyrelsens uppsikt inom området inte är helt tillräcklig.

Delegationsbeslut i Borås Stad

Stadsrevisionen har granskat hanteringen av delegationsbeslut i Borås Stads nämnder. Granskningens huvudsakliga syfte är att granska om nämndernas hantering av delegationsbeslut är ändamålsenlig och bedrivs med en tillräcklig intern kontroll.

Nämnderna har inom ramen för sin förvaltande verksamhet en självständig beslutanderätt, men får enligt kommunallagen uppdra åt presidiet, ett utskott, en ledamot eller en anställd att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Om inte nämnden beslutat att vissa delegationsbeslut inte ska anmälas till nämnden, utan istället protokollföras särskilt, ska de anmälas till nämndens nästkommande möte.

Granskningen visar att nämnderna antagit en aktuell delegationsordning i vilket det framgår vem som får fatta beslut och vad delegaten får fatta beslut om. Delegationsordningarna omfattar i de flesta fall information om och hur beslut ska anmälas till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning är med utgångspunkt i granskningsresultaten att de granskade nämndernas hantering av delegationsbeslut i huvudsak är ändamålsenlig och bedrivs med en tillräcklig intern kontroll. Stadsrevisionen har dock identifierat förbättrings- och utvecklingsområden för flera av nämnderna.

Förskolenämnden bör enligt Stadsrevisionens bedömning förtydliga sin delegationsordning så det tydligt framgår om beslut är delegerade, kategoriseras som verkställighet eller hänför sig till viss speciallagstiftning som inte behöver anmälas. Nämnden bör enligt Stadsrevisionens bedömning även förbättra den interna kontrollen genom att uppmärksamma hanteringen av delegationsbeslut i nämndens riskanalys.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för intern kontroll. Ansvaret innefattar bl.a. att nämnden ska genomföra riskanalys, upprätta plan för intern kontroll och genomföra uppföljning av planen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll 2020. Nämnden har genomfört en egen riskanalys, som identifierade 44 risker. Planen för intern kontroll omfattade fem kontrollmoment. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 27 februari 2023. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder.

Presidiemöte

Avstämningsmöte genomfördes den 13 oktober 2022 med Förskolenämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden avseende år 2022.

Nämnden gör med utgångspunkt från årsredovisningen en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå de mål som anges i Kommunfullmäktiges indikatorer, respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på uppnådda mål och helt genomförda uppdrag för året. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett överskott mot budget på 13 590 tkr. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till överskottet redovisas i årsredovisningen.

Förskolenämnden har under året inte uppnått målsättningarna för två av sju av Kommunfullmäktiges indikatorer. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för indikatorerna. Uppdraget från Kommunfullmäktige har genomförts.

Stadsrevisionen har genomfört en fördjupad granskning av Borås Stads momsrutiner som avsåg bl.a. Förskolenämnden. Stadsrevisionen bedömer att Kommunstyrelsen och nämnderna inte har en tillräcklig intern kontroll av den löpande momshanteringen.

Stadsrevisionen har genomfört en fördjupad granskning av Borås Stads hantering av statsbidrag. Stadsrevisionens bedömning är att nämndernas beslutsprocesser för ansökan av riktade statsbidrag behöver ses över och klargöras. Nämnderna behöver bl.a. klargöra delegationsordningen när det gäller riktade statsbidrag. Nämnderna hanterar statsbidrag redovisningsmässigt på helt olika sätt.

Stadsrevisionen har genomfört en fördjupad granskning av delegationsbeslut i Borås Stad. Stadsrevisionens bedömning är med utgångspunkt i granskningsresultaten att de granskade nämndernas hantering av delegationsbeslut i huvudsak är ändamålsenlig och bedrivs med en tillräcklig intern kontroll. Stadsrevisionen har dock identifierat förbättrings- och utvecklingsområden för flera av nämnderna. Förskolenämnden bör enligt Stadsrevisionens bedömning förtydliga sin delegationsordning så det tydligt framgår om beslut är delegerade, kategoriseras som verkställighet eller hänför sig till viss speciallagstiftning som inte behöver anmälas. Nämnden bör enligt Stadsrevisionens bedömning även förbättra den interna kontrollen genom att uppmärksamma hanteringen av delegationsbeslut i nämndens riskanalys.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll 2020. Nämnden har genomfört en egen riskanalys. I riskanalysen har det identifierats och värderats risker avseende verksamhetsprocesser och ekonomiska kontrollmoment. Nämnden har genomfört samtliga kontrollmoment. Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller analyser och åtgärder.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms, mot bakgrund av de fördjupade granskningar som riktats till nämnden under året, som tillräcklig med utvecklingsområden. Avvikelse som identifierats i de fördjupade granskningarna som riktats till nämnden under året behöver åtgärdas.

Andreas Ekelund
Revisionschef

Samuel Kaufman
Certifierad kommunal yrkesrevisor

BORÅS
STAD

STADSREVISIONEN

Besöksadress Sturegatan 42 **Postadress** 501 80 Borås
Telefon 033-35 71 56 **E-post** revisionskontoret@boras.se
Webbplats boras.se/stadsrevisionen